

EĞİTİMDE HAKKANIYET, ŞİMDİ!

Her çocuğun kaliteli eğitime
erişiminin sağlanması

Eylem Çağrısı

TÜRKIYE CUMHURİYETİ MİLLİ EĞTİM BAKANI'NIN MESAJI

Bütün ocukların kaliteli eğitim kapsamına alınmasına yönelik acil ihtiyaç, UNICEF ve UNESCO İstatistik Enstitüsü'nün "Okul Sistemi Dışındaki ocuklara Yönelik Küresel İnisiyatif"ini ortaya ikarmıŐtır.Bu kapsamda, bu eylem çağırısı 2015'e kadar Avrupa ve Orta Asya'da herkes için temel eğitimi sağlama hedefi doğrultusunda gösterilen çabaları hızlandırmayı amaçlamaktadır.

Avrupa ve Orta Asya'da, dezavantajlı gruplar da dahil, istisnasız her çocuğun kaliteli eğitime ulaŐması önem arz etmektedir. Eğitime erişim ve öğrenimdeki eŐitsizliklerin giderilmesini hızlandırmak üzere bölge ölçeğinde hazırlanan bu eylem çağırısı, bu amacı doğrultusunda, en st düzeyde siyasal kararlılığı harekete geçirmek ve etkili politikalarla geçerliliği kanıtlanmış stratejilerin daha geniş ölçeklerde uygulanmasını sağlamak için, referans bir doküman olacaktır.

Bu eylem çağırısı; ayrımcılık nasıl önlenebilir; kapsayıcı eğitimi destekleyip çocukların okullarını erken bırakmalarını önleyecek bir ortam nasıl oluŐturulabilir; daha geliŐkin veri, finansman ve enformasyon yönetim sistemleri aracılığıyla eşitlik odaklı eğitim politikası uygulamaları nasıl gclendirilebilir; aileler ve topluluklar içindeki engeller nasıl aŐılabilir ve eğitimde kaliteyi ngren reformlarla öğrenme sonuçları nasıl daha ileriye götürülebilir? gibi temel sorunların ortak çaba ve işbirliği ile zmleneceğinin de altını çizmektedir. Bölgede daha iyi eğitim, ilgili tüm paydaŐların, sınırlar aŐarak karar verici düzeyinde birlikte çalıŐmalarıyla mümkün olacaktır.

Türkiye olarak, bölgedeki karar vericileri;

- her çocuğun okula zamanında eriŐebilmesi amacıyla erken eğitim hizmetlerin yaygınlaştırılması,
- her çocuğun sistemde kalabilmesi ve bir sonraki eğitim kademesine devam edebilmesi amacıyla kaliteli eğitim imknına eriŐme olanaklarının geliştirilmesi ve
- istisnasız her çocuğun ğrenebilmesinin sağlanması

konularının üzerine odaklanarak bu eylem ağırısını iyi yönetiŐim ve sektörler arasında işbirliği yoluyla harekete geçirmeye teşvik ediyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Millİ Eğitim Bakanı

NABİ AVCI

Giriş

10 – 13 Aralık 2013 tarihleri arasında Orta ve Doğu Avrupa ile Orta Asya'dan ve diğer bölgelerden 20 ülkenin temsilcisi Bakanlar Düzeyinde Bölgesel Eğitim Konferansı – Tüm Çocukların Kaliteli Eğitime Erişiminin Sağlanması adlı etkinlik için İstanbul'da (Türkiye) bir araya geldiler. Konferansta çocukların eğitim sisteminin dışında kalmasına bir son vermek ve tüm çocukların kaliteli eğitime erişimini sağlamak için bu eylem çağrısı yapıldı.

Bu konferans ile aşağıdaki amaçlara ulaşılmaları hedeflenmiştir:

1. Bir eylem çağrısında bulunarak Orta ve Doğu Avrupa ile Orta Asya'da temel eğitim ile ortaöğretime erişimde ve eğitimin tamamlanmasında hakkaniyetin sağlanması ve başta küçük çocuklar ve gençler olmak üzere okul dışında kalan çocukların sayısının azaltılması için siyasi iradeye ivme kazandırmak. Bu eylem çağrısı ile bölgedeki tüm çocukların kaliteli eğitime erişiminin sağlanması için bölge düzeyinde bir girişim başlatmak.
2. Bölgede eğitim kazanımlarını arttırmak, eğitimdeki hakkaniyet eksikliklerini azaltmak ve temel eğitim ile orta öğretimde okulu bitirme oranlarını yükseltmek için kaliteli ve faydalı eğitimin önemine vurgu yapmak.
3. Başta okul dışındaki çocuklara yönelik olmak üzere, kapsayıcı eğitime ilişkin sektörler arası bir yaklaşım geliştirmek.
4. Aldıkları eğitimin kalitesine ve yararlılığına ilişkin fikirlerini beyan etmeleri için başta çocuklar ve gençler olmak üzere tüm öğrencilere bir fırsat ve ortam sunmak.

Bu Eylem Çağrısı; bölgedeki 20 ülkenin, bölgesel ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarının ve bölge gençlik temsilciliklerinin katılımı ve işbirliğiyle 2013 yılının Ekim ayında hazırlanmıştır.

Bölgedeki tüm çocukların kaliteli eğitime erişiminin sağlanması için bu Konferansın ve Eylem Çağrısının bölgedeki tüm ülkeleri işbirliği yapmak üzere bir araya getirmesini umuyoruz!

Avrupa ve Orta Asya'da Eğitim Alanında Karşılaşılan Zorluklar

Her çocuğun ve gencin kaliteli eğitim alma hakkı vardır. Bununla birlikte, Avrupa'da¹ ve çoğunlukla orta gelirli ekonomileri bünyesinde barındıran Orta Asya'da ilköğretimin ve orta öğretimin birinci kademesindeki 2,5 milyon çocuk, okul öncesi eğitim çağındaki 1,6 milyon çocuk ve ortaöğretim kademesindeki yaklaşık 12 milyon genç okula gidememekte ve eğitim sisteminin dışında kalmaktadır. Dahası, dezavantajlı kesimlerden gelen, ulusal veri toplama prosedürlerine dâhil edilmeyip ulusal eğitim göstergelerinde yer almayan milyonlarca çocuk vardır. Örneğin; ODA/BDT bölgesinde büyük olasılıkla bir çoğu okula gidemeyen yaklaşık 5,1 milyon engelli çocuk bulunmaktadır.² Her eğitim seviyesinde, kayıtlarını yaptırıp fiziksel olarak okulda bulunan, fakat farkında olmadan eğitimden mahrum bırakılan milyonlarca çocuk vardır; bu çocuklar da okul dışındaki çocuklar grubundadır.

Ulusal okula kayıt verileri gözden geçirilirken okul dışındaki çocuklar kolaylıkla dikkatlerden kaçabilir. ODA/BDT bölgesinde yer alan hemen hemen bütün ülkelerin ilköğretime kayıt oranları %95'in üzerinde olmasına rağmen bu rakamlar devamsızlıkları ve muhtemelen çok düşük olan başarı düzeylerini göstermediği için pek fazla yarar sağlamamaktadır. Bununla birlikte, söz konusu ulusal rakamlar bölgesel farklılıkları hatalı yansıtmaktadır. Bu farklılıklar bazı gruplara ait çocukları, standartların altında kalan ortamlara, kalabalık sınıflara, yeterince nitelikli olmayan öğretmenlere sahip okullara itmektedir. İçlerinde kaliteli eğitime erişim ve öğrenme oranları son derece düşük olan dezavantajlı çocukların da bulunduğu bazı gruplar arasında, kaliteli eğitime erişim ve eğitim kazanımları hususunda ciddi hakkaniyetsizlikler vardır.

OECD'nin Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) ve diğer uluslararası eğitim değerlendirmeleri, Avrupa ve Orta Asya'da verilen eğitimde ciddi boyutlarda

hakkaniyetsizlik olduğunu göstermektedir. 2009 PISA sonuçlarının UNICEF tarafından yapılan bölgesel analizi, ODA/BDT bölgesinde yaşayan 15 yaşındaki öğrencilerin ortalama %46'sının okuma konusunda temel başarı seviyesine ulaşamadığını, öte yandan matematik ve fen bilgisi derslerindeki başarısızlık oranlarının %51 ve %46 olduğunu göstermektedir. Aynı bölge içerisinde yer alıp 2004'te AB üyesi olan ülkelerin oranları ise sırasıyla %19, %21 ve %15'tir. ODA/BDT bölgesinde en başarılı öğrenciler ile en başarısız olanlar arasındaki uçuruma 6 ila 9 yıl arasında değişen okullulaşma süresi yol açmaktadır. Dezavantajlı çocuklar genellikle, çoğunluk grubuna ait akranlarından daha düşük başarı seviyesine sahiptirler. En yoksul beşte birlik kesimden gelen çocuklar en zengin beşte birlik kesimdeki akranlarının neredeyse 1 yıl³, kırsal kesimde yaşayan çocuklar ise şehirlerde yaşayan akranlarının neredeyse 2 yıl gerisinde kalmaktadır.⁴

İlköğretimin ve orta öğretimin birinci kademesindeki 2,5 milyon çocuk ve okul öncesi eğitim çağındaki 1,6 milyon çocuk okulda değil, dolayısı ile öğrenmiyor.

Okul öncesi eğitim ve ortaöğretimin ikinci kademesinin zorunlu olmadığı ülkelerde gençlerin ve okul öncesi eğitim çağındaki çocukların, ilköğretim çağındaki çocuklara nazaran okul dışında kalma olasılıkları daha

¹ Bu eylem çağrısı içinde Avrupa; Orta Avrupa, Doğu Avrupa ve Güney Avrupa şeklinde bölgelere ayrılmıştır.

² Bu paragrafta verilen rakamlar UNICEF Eğitimde Hakkaniyet, Şimdi: ODA/BDT Bölgesinde Okul Dışındaki Çocukların Durumuna İlişkin Bölgesel Bir Analiz (başlık değiştirilebilir) adlı çalışmadan alınmıştır. Bu çalışma 2013'te yayımlanacaktır.

³ Bir yıl okula devam edilmesi, Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı başarı ölççeğinde 38 puana eşittir.

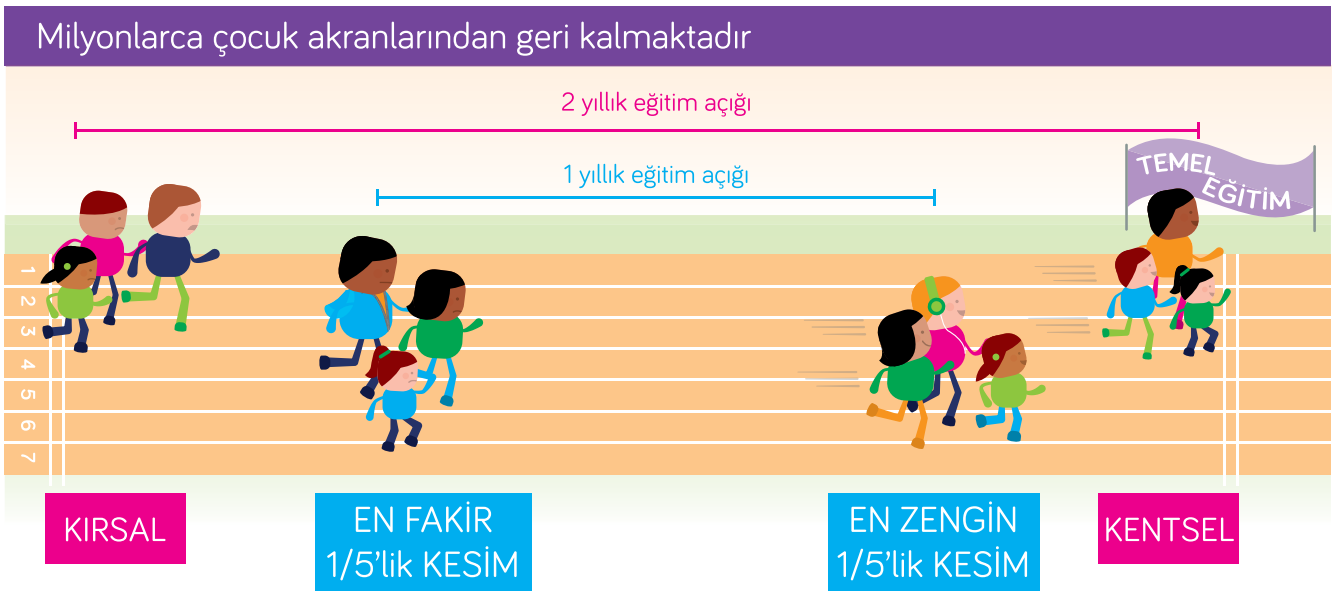
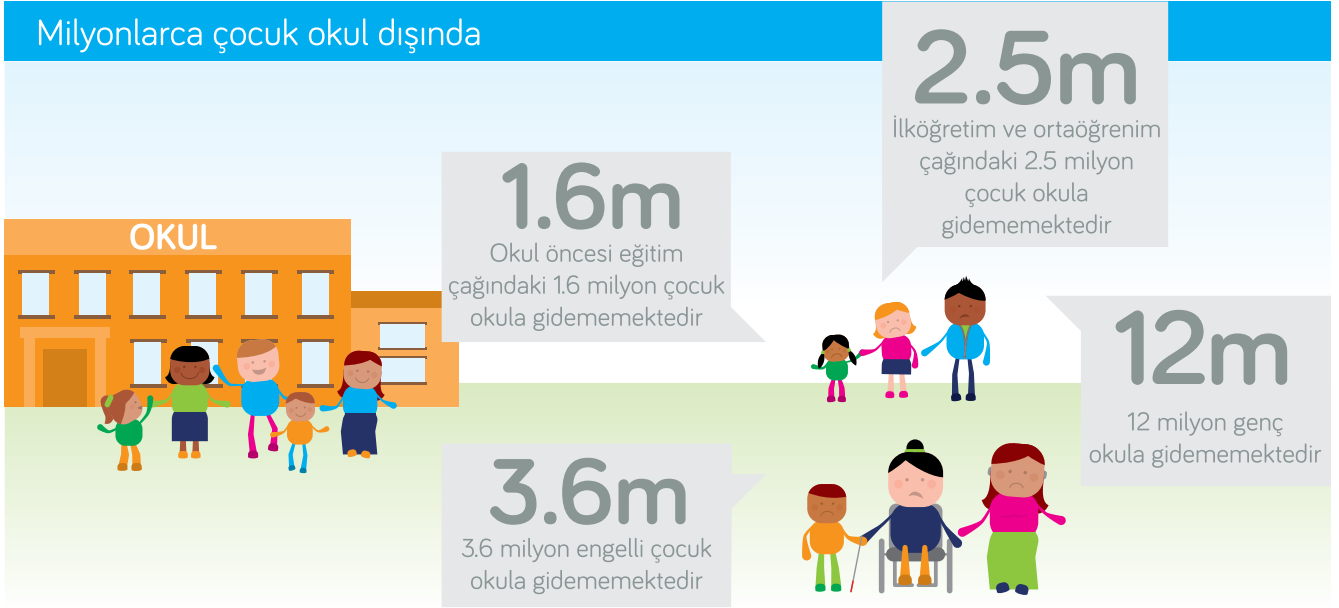
⁴ UNICEF. 2013. Equity in Learning: A regional analysis of the results from PISA 2009. 2013'te yayımlanacak.

yüksektir. Etnik ve dilsel azınlık gruplarına ait çocukların yanı sıra engelli çocukların da akranlarına göre okul dışında kalma ihtimalleri daha yüksektir. Cinsiyet kalıplarının belirli bir yaş grubuna ait özelliklerle bir araya gelmesi bazı ülkelerdekızların , bazı ülkelerdeyse erkeklerin dışlanmasına yol açmaktadır. Çalışan çocuklar, göçmen ve kayıtdışı ailelerin çocukları, kırsal kesimlerde yaşayan çocuklar, sosyal ve ekonomik bağlamda en yoksul ailelerden gelen çocuklar okul dışında kalan nüfusun çok büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Ek olarak akademik standartların altında kalan çocuklar da okulu bırakma riskiyle karşı karşıyadır. Bu çocuklar arasında çoğunlukla sınıf

tekrarı yapan, geç kayıt olan ve okula düzensiz olarak gelen çocuklar bulunmaktadır. Birden fazla profile uyan çocuklar ise okul dışında kalma hususunda en riskli gruptur. Bu durumun,çeşitli çok farklı sebepleri vardır. Okula katılım ve eğitim konularında hakkaniyet sağlanması gerekiyorsa, söz konusu durumların kapsamlı sistem reformları aracılığıyla ele alınması gerekmektedir.

Eğitim Alanında Karşılaşılan Sorunlar

Eğitimde küresel vaatler

2000 yılında dünyanın birçok ülkesi bir araya gelerek yoksulluğu el birliğiyle ortadan kaldırmak amacıyla kendilerini Binyıl Kalkınma Hedeflerini (BKH) gerçekleştirmeye adanmıştı. BKH hedefleri ve Herkes için Eğitim Hedefleri (EFA) aynı yıl imzalanmış ve bu hedefler doğrultusunda tüm ülkeler, evrensel temel eğitim ve cinsiyet eşitliği hususlarında birlikte çalışma sözü vermiştir.

Ulusal okullulaşma oranları BKH göstergelerine yakın olduğu için bu durum Avrupa ve Orta Asya'daki orta gelirli ülkeleri gündemin arka sıralarına atmıştır. Bölgede kıyüksek ulusal ortalamalara rağmen, eğitime erişim ve kaliteli eğitim konularında yarım kalan işler mevcuttur. Ulusal ortalamalar bölgesel ve yerel düzeydeki gerçekleri çarpıtmaktadır. Avrupa ve Orta Asya ülkeleri hakkaniyetsizlikleri ortadan kaldırmaya yönelik yapılan çalışmaları hızlandırmalı ve böylelikle, hiçbir çocuk kaliteli eğitim hakkından mahrum bırakılmamalıdır.

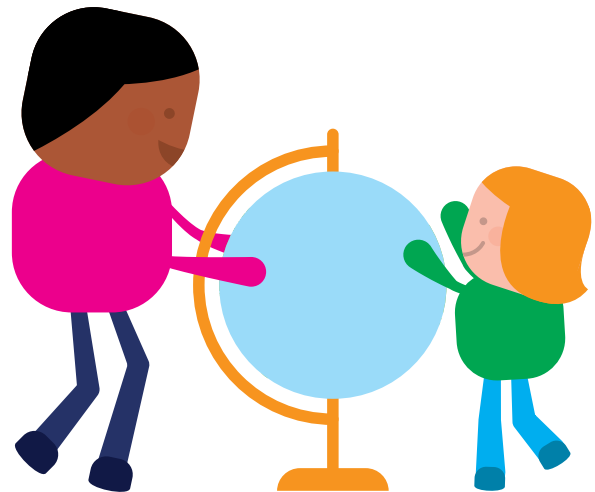
Avrupa ve büyük bir kısmı orta gelirli ülkelerden oluşan Orta Asya'nın; hakkaniyetsizlikleri ortadan kaldırma, 2015'ten sonra eğitime sürekli erişimi sağlama ve eğitimde kaliteyi artırma temellerini atma konusunda çok önemli bir rolü vardır. ODA/BDT bölgesi, kapsayıcı stratejiler sayesinde toplumdan dışlanmış çocuklara ulaşabileceğini diğer bölgelere de gösterebilir. Avrupa ve Orta Asya'daki iyi uygulama örnekleri ile bu bölgeden alınan dersler, gelir düzeyi düşük olan ülkeler -bunlar orta gelirli ülke olma yolunda ilerlemektedir- ve geniş çaptaki küresel toplum için ilham kaynağı olacaktır.

2015 Sonrası Kalkınma Gündemi Eğitime ilişkin Küresel Tematik İstişare, Senegal, Kanada ve Almanya'nın yanı sıra William ve Flora Hewlett Vakfı'nın da destekleriyle UNESCO ve UNICEF önderliğinde yürütülmektedir.

2013'ün Mart ayında Dakar'da düzenlenen küresel paydaşlar toplantısında, 2015 sonrası kalkınma gündeminin yapısına bakılmaksızın, **eğitimde hakkaniyeti, kolay erişimi ve kaliteyi** sağlamanın öncelikli hedef olması gerektiğinin altı çizilmiştir. Bu bağlamda, "2015 gündemine doğru: Nasıl bir gelecek istersiniz?" istişare programını uygulamak üzere eğitimle ilgili "Herkes için Hakkaniyetli, Kaliteli Eğitim ve Hayat Boyu Öğrenme" adlı kapsamlı bir hedef belirlenmiştir. Dakar istişaresinde, hayat boyu eğitim ve öğrenme vizyonunu teşvik etmek için üç öncelik tespit edilmiştir.

1. Kapsayıcı eğitimin ve hakkaniyetin güçlendirilmesi
2. Gündemin merkezine kaliteli eğitim hakkının ve eğitim kazanımlarının yerleştirilmesi
3. Temel eğitim sonrası bir üst eğitime geçişin yaygınlaştırılması

Ortaya konulan hedef ve beraberinde gelen öncelikler evrensel bir öneme sahip olmakla beraber insan hakları, hakkaniyet, cinsiyet eşitliği, sürdürülebilirlik, hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirilecektir. Söz konusu hedef, tüm toplumların günümüzde ki ve gelecekte ki siyasi, ekonomik, teknolojik, çevresel ve sağlıkla ilgili sorunları gidermek için gerekli yetileri, bilgiyi ve yenilikleri geliştirmelerini sağlayacaktır. Bu da, sürdürülebilir kalkınmaya giden yolda istikrarlı bir şekilde ilerleneceğinin garantisini verecektir.

Eylem Çağrısı

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve UNICEF, çocukların okula erişiminden mahrum bırakılmasına son verilmesi ve her çocuğun kaliteli eğitime erişiminin sağlanması hususlarında Avrupa ve Orta Asya'da ki hükümetlere harekete geçme çağrısı yapmaktadır.

Eğitim hakkı; diğer sosyal, kültürel, ekonomik, medeni, siyasi hakların layığıyla uygulanmasını sağlayan tamamlayıcı temel insan haklarından birisidir. Eğitim; sosyal, ekonomik ve çevresel durumlara katkıda bulunan sürdürülebilir kalkınmanın temel taşı olmasının yanı sıra barış, güvenlik ve eşitlik ilkelerini de desteklemektedir. Kaliteli eğitime yatırım yapmanın birbiriyle bağlantılı pek çok faydası vardır. Örneğin; eğitim, bireylerin ve toplumların istifa ettiği ekonomik getiriyi ve büyümeyi artırır, sağlık ve cinsiyet eşitliği üzerinde kalıcı bir etki yaratır. Daha güvenli, daha güçlü ve daha istikrarlı toplumların oluşmasını sağlar. Eğitim; bireysel ve kolektif kimlik gelişiminde, sosyal sermaye ve bütünlüğün teşvik edilmesinde, insan hayatına, haysiyetine ve kültürel çeşitliliğe saygı ilkeleri doğrultusunda hareket eden sorumlu vatandaşların yetiştirilmesinde hayati bir öneme sahiptir. Her çocuğun dünyaya getirdiği benzersiz yetenekleri geliştirerek insanın içinde bulunan potansiyelin açığa çıkmasına olanak tanımaktadır.

Her ne kadar devletlerin çoğu, söz konusu vizyonu benimse de bu konuda yapılan toplumsal eylemler parça parça ve yetersiz kalmaktadır. BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde belirtilen istinasız her çocuğun okul öncesi eğitimden ortaöğretime kadar

kesintisiz kaliteli bir eğitim alma hakkı olduğuna ilişkin belirlenen taahhütleri yerine getirmek için bölgesel toplumu harekete geçirmeliyiz.

Geçtiğimiz yıllar içerisinde ODA/BDT bölgesinde ve daha geniş çapta elde ettiğimiz kazanımlar, başarılı olmak için en üst düzeyde siyasi irade ve doğru politikaların gerektiğini bizlere göstermiştir. Fakat büyük bir atılım gerçekleştirmek isteniyorsa eski ve yeni tüm ortakların eşi benzeri görülmemiş bir şekilde seferber olması gerekmektedir.

Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve UNICEF, Avrupa ve Orta Asya'daki hükümetlere eğitimde hakkaniyetin sağlanması yönündeki adımlarını hızlandırmaları çağrısında bulunmaktadır;

1. Her çocuk okulda olmalı: Temel eğitim (1 yıllık okul öncesi eğitim, ilkokul ve ortaokul) ve ortaöğretime erişimde, devamin sağlanmasında ve zamanında tamamlanmasında hakkaniyete ilişkin siyasi ivme hızlandırılmalıdır.
2. Her çocuğun öğrenebilmeli: Eğitim kazanımlarının artırılması ve eğitimde ki hakkaniyetsizliklerin giderilmesi için kaliteli eğitimin önemine vurgu yapılmalıdır.
3. Her çocuk erken eğitim olarak zamanında okula kaydolmalı: Kaliteli erken çocukluk eğitimi hizmetlerine olan erişim yaygınlaştırılmalı ve 6 yaşını geçmemek kaydıyla, en az bir yıllık okul öncesi eğitimini tamamlayan her çocuğun 1. sınıfa başlaması sağlanmalıdır.
4. Her çocuğun etkili ve etkin yönetim modelleri aracılığıyla desteklenmesi: Eğitimde verimliliğin artırılması eğitime daha fazla yatırım yapılmasını da beraberinde getirmektedir.

Şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine uygun düzenlemelere sahip eğitim sistemleri için iyi yönetim teşvik edilmelidir.

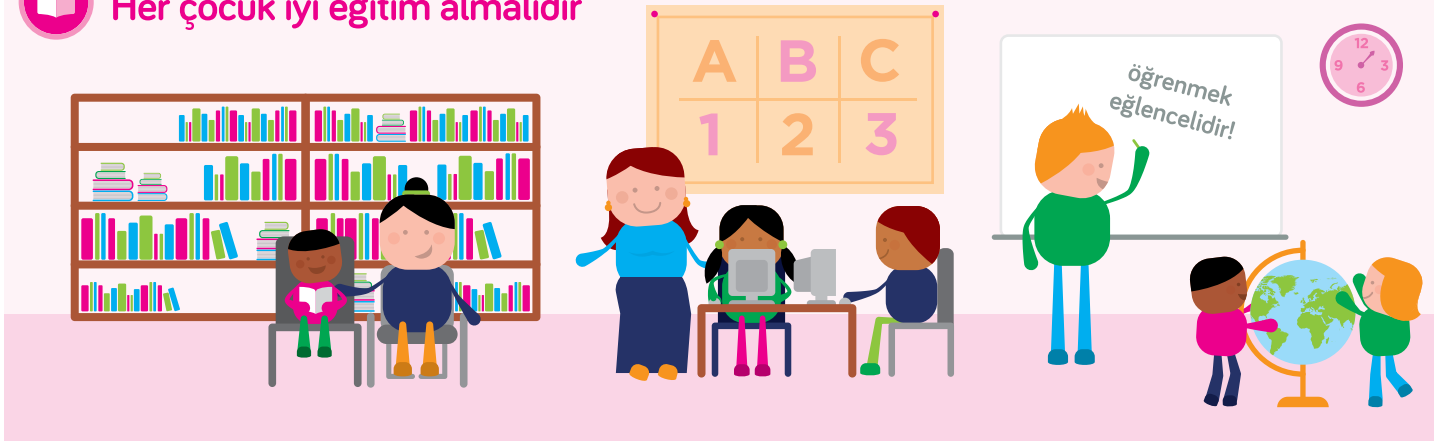
Bu Eylem Çağrısı, tüm çocukların kaliteli eğitime erişiminin sağlanmasına yönelik bölgesel bir seferberliğin acilen başlatılması için herkesi harekete geçirmeye davet etmektedir. Artık vakit harekete geçme vaktidir.

Her çocuk okula gitmelidir

Her çocuk iyi eğitim almalıdır

Her çocuk erken eğitim almalı ve okula zamanında kaydolmalıdır

Her çocuk etkili ve etkin yönetim araçlarıyla desteklenmelidir

1. Her çocuk okulda

Her çocuğun kaliteli eğitim alma hakkı vardır. Fakat bölgedeki 2.5 milyon çocuk okula gidememektedir. Pek çoğu zorunlu eğitimi tamamlamadan okulu bırakmakta, okula geç kayıt yaptırmakta ya da okula düzenli devam etmediği için başarılı olamamaktadır. Avrupa ve Orta Asya'da, sosyal ayrımcılık nedeniyle dezavantajlı konumda ki çocukların temel eğitim ve öğretime erişememe ihtimalleri çok daha yüksektir. Yoksulluk; cinsiyet, yaş, yetenek, dil-etnik, dini azınlıklar, vatansızlık, mültecilik, ülkesinden sürülmüşlük ve göçmenlik gibi değişkenler ve çocuk işçiliği, sosyal ve kültürel durumlara bağlı sorunlarla birleştiğinde; çocuklar temel eğitime ya da öğrenme süreçlerinin dışında tutulmaktadır. Her çocuğun okula gitmesini sağlamak, çocuk haklarının lâyıkıyla uygulanması hususunda benimsenen başlıca önceliktir. Eğitim, yoksulluğun azaltılması ve insani kalkınma

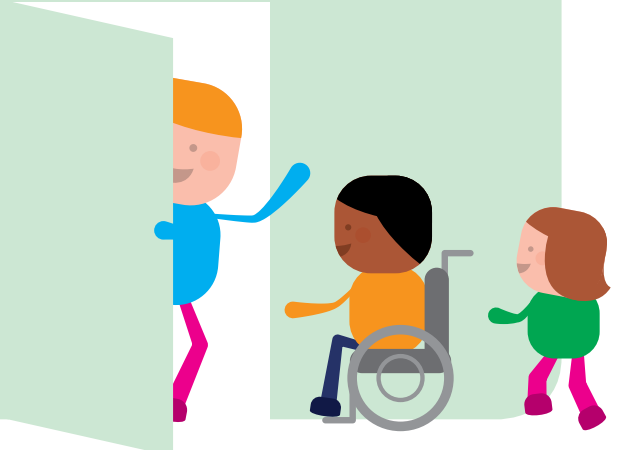
konularında üzerine düşen görevi yerine getirmektedir. Ayrıca; kapsayıcı eğitim toplumsal bütünleşmeyi teşvik etmekle beraber, farklılıklara saygı duyulmasını sağlar ve sağlık koşullarını da iyileştirir.

Toplumda dezavantajlı çocuklar da dâhil olmak üzere, her çocuğun kapsayıcı eğitimden yararlanmasını ve temel eğitimi zamanında bitirmelerini sağlamak için acil olarak eyleme geçilmesi gerekmektedir. Eğitim sistemleri; okul dışı olan, okulu bırakan veya okulu bırakma riskiyle karşı karşıya olan çocukları tespit etmek ve her çocuğun kimliğine saygı gösterip hepsinin ihtiyaçlarına cevap vermek üzere donatılmalıdırlar.

Önerilen İlkeler

- 1 Temel eğitim için okula kayıt yaptıramama, derslere gidememe veya temel eğitimini tamamlayamama riski olan çocuklar da dâhil olmak üzere çocukların farklı ihtiyaçlarına hitap edecek ve ayrımcılığı önleyecek biçimde tüm çocuklar için daha kapsayıcı yasalar ve politikalar geliştirilmesi, bu yasa ve politikaların iyileştirilmesi ve hayata geçirilmesi.
- 2 Aileler için doğrudan maliyet ve fırsat maliyeti oluşturan eğitim hizmetlerinden hiçbir çocuğun mahrum kalmamasını sağlamak amacıyla sosyal yardımların ve koruma programlarının güçlendirilmesi.
- 3 Okul dışındaki ve temel eğitimi tamamlamadan okulu bırakan çocukların tespit edilmesi amacıyla veri toplama ve yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi.
- 4 Okul dışındaki veya okulu bırakma riski olan çocukların ilgili mercilere yönlendirilmesi ve vaka yönetimlerinin sağlanması amacıyla bu çocukların tespit edilmesine yönelik mekanizmalar geliştirilmesi.
- 5 Okullar ve öğretmenlerin çocukların eğitime dâhil olmasını sağlayan uygulamalara yer vermeleri ve çocukların okulu bırakmalarını önleyecek gerekli müdahalelerde bulunmaları amacıyla desteklenmesi.
- 6 Bakanlıklar arasında ulusal ve yerel düzeyde işbirliğinin ve merkez , ilçeler ve belediyeler arasında eşgüdümün geliştirilmesi.

- 7 Yenilikçi yaklaşımlar yoluyla uzaktan öğrenim imkânları gibi bilişim teknolojilerinin sunduğu avantajlardan yararlanarak alternatif eğitim yöntemleri ve çocukların eğitimlerine kaldığı yerden devam etmelerine imkân tanıyan yöntemler geliştirilmesi ve uygulanması.
- 8 Zorunlu eğitim süresinin on iki yıla çıkarılması seçeneğinin değerlendirilmesi.
- 9 Ortaöğretimin ikinci kademesine geçiş ve alternatif mesleki eğitimler vasıtasıyla okuldan iş yaşamına geçişin desteklenmesi.
- 10 Ailelerin ve toplumun okula, çocukların eğitime ve okul terklerini önlemeye yönelik müdahalelere katılımlarının artırılması.

2. Her çocuk öğreniyor

Eğitim, öğrencilerin okuldan aldıkları eğitim kazanımlarına bakılarak değerlendirilmektedir. Öğrenme çıktıları, gençlerin kendi bireysel gelişimleri ile psikolojik ve duygusal durumlarının yanında iş piyasasına, topluma, politik hayata ve ailelerine taşıyacakları bilgi, beceri, değer, tutum ve davranışları belirlemektedir. Öğrenme çıktıları önemli ölçüde, öğrencilerin başarılarını ölçmek üzere hazırlanan ulusal ve uluslararası araştırmalarla ölçülebilmektedir. Avrupa ve Orta Asya'da, çok sayıda öğrenci - 2009 PISA (OECD'nin Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) verilerine göre bazı ülkelerde öğrencilerin yarısından fazlası - kendi ülkelerindeki iş gücüne ve topluma verimli bir şekilde dâhil olabilmeleri için gerekli temel beceri ve nitelikleri kazanmadan okuldan mezun olmaktadır. Ekonomik yoksunluk durumunda olan ailelerin çocukları, refah durumu daha iyi olan akranlarına göre çok daha düşük bir eğitim düzeyine erişebilmektedir. Bu da bu öğrencilerin eğitim kazanımlarında, iş piyasasında ve diğer sosyal - politik alanlarda iyi bir yer edinebilmeleri konusunda ciddi hakkaniyetsizlikler doğurmaktadır.

Öğrenci başarı düzeylerinin düşük olması okul ve sistem düzeylerinde birbirini etkileyen pek çok faktörden kaynaklanmaktadır. Okul düzeyinde, ileri yaşlardaki öğretmenler ile mesleğe yeterince hazır bulunmayan öğretmenler, güncelliğini yitirmiş eğitim-öğretim süreçleri, yoğun ve güncel olmayan müfredat, kaliteli eğitim ve öğretim materyallerinin eksikliği, eğitsel çalışmalara ayrılan zamanın yeterli olmaması ve eğitime teşvik edici olmayan

eğitim ortamları, bilişsel ve bilişsel olmayan becerilerin yeterli ölçüde kazanılamamasına yol açan bazı faktörlerdir. Sistem düzeyinde ise, öğretmenlik mesleğinin toplumdaki düşük konumu, yetersiz öğretmen istihdamı, eğitim ve görevlendirme sistemleri, plansız müfredat değişiklikleri ve uygun öğrenim değerlendirme mekanizmalarının eksikliği bir bütün olarak eğitim kalitesini düşürmektedir.

Öğrenmeden okulda olmak eğitimin ana amacına hizmet etmemektedir.

Yeterli düzeyde öğrenme sağlamadan okullaşma, eğitimin esas amacını baltalamakta ve etkili sonuçlar vermemektedir. Temel becerilerin eksikliği gençlerin yaratıcılık, kritik düşünme, birlikte çalışma, iletişim, bilginin uygulanması ve problem çözme dâhil olmak üzere, 21. yüzyılın gereklerine uygun yüksek düzey analitik beceriler kazanmalarını önlemektedir. Ayrıca istihdamı, büyümeyi ve verimliliği engellemekte ve uluslararası ekonomik rekabet kapsamında, istihdam edilmeyen gençler arasında bir hayal kırıklığına yol açmaktadır.

Her bir gencin 21. yüzyılın gereklerine ve kendi yaşamlarına uygun bilgi ve niteliklerle mezun olmasını sağlamak için Avrupa ve Orta Asya'daki devletler eğitim sistemlerinde ki kaliteyi arttırmalıdır.

Önerilen İlkeler

- 1 Öğrenmeye uygun, farklılıklara saygılı ve derslere devamin ve katılımın önemli olduğu bir okul kültürünün teşvik edilmesi.
- 2 Esnek müfredatlar, bireye özel pedagojik uygulamalar, ile öğrencilerin özel ihtiyaçlarına ve öğrenme tarzlarına göre uyarlanmış öğretim yöntemleri vasıtasıyla öğrencilerin öğrenim deneyimlerine odaklanılması.
- 3 Yeterliliklere dayalı öğrenme çıktılarının tanımlanması ve kapsayıcı eğitim ilkeleri ile uyumlu öğretim ve öğrenim standartlarının geliştirilmesi yoluyla müfredatların yeniden yapılandırılarak daha uygun hale getirilmesi.
- 4 Öğrenmeyi değerlendirme sistemleri ile bu sistemlerin öğrencilerin geleceği ile ilgili belirleyici sonuçları olacak

5 sınavlara girmek yerine kendilerine en uygun eğitim seçeneğini belirleyebilmelerini sağlayan bir sorun tespit aracı olarak kullanımının geliştirilmesi.

- 5 Eğitim-öğretim dönemi öncesinde ve esnasında yapılan eğitimlerin iyileştirilmesi ve tüm eğitim çalışanlarının (öğretmenler, müdürler ve diğer çalışanlar) mesleki gelişim olanaklarının artırılması.

- 6 Öğrenimi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılması ve tüm yaygın modellerin hayata geçirilmesi

- 7 Ailelerin çocukların öğrenmelerini destekleyebilmeleri ve öğrenmelerinde aktif rol alabilmeleri amacıyla desteklenmesi.

3. Her çocuk öğrenmeye erken başlıyor ve okula zamanında kaydoluyor

Kaliteli erken çocukluk eğitimi, eğitime erişim ve eğitim kazanımları konusunda en güçlü dengeleyicilerden biridir. Elde edilen verilerin büyük bir çoğunluğu, erken eğitimin etkili ve maliyet-etkin olmak üzere pek çok farklı şekilde sunulabileceğini göstermektedir. Erken eğitim hizmetleri dezavantajlı konumda ki ailelerin çocuklarına büyük bir avantaj sağlayabilmektedir. Bu hizmetler aynı zamanda çocukların bireysel öğrenim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçlara hitap edilmesi konusunda da önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca ileriki yaşlarda yapılan müdahaleler hem maliyetli hem de daha az etkili olmaktadır. Erken eğitim her çocuğun hakkıdır ve Herkes için Eğitim hedeflerinde belirlenen genel bir hedeftir. Ancak Avrupa ve Orta Asya'da 3 - 6 yaş grubunda bulunan çocukların büyük bir çoğunluğu erken eğitim programlarından faydalanamamaktadır. Hizmet sunumu konusunda ciddi eksiklikler söz konusudur ve sunulan bazı hizmetler yalnızca kentsel alanlarla sınırlıdır. Dolayısıyla bu hizmetlere en çok ihtiyacı olan dezavantajlı ailelerin çocukları bu hizmetlerden yoksun kalmaktadır. Erken eğitim hizmetlerinin kalitesi, Avrupa ve Orta Asya'da dikkat çekilmesi gereken bir konudur, ancak bu hususta kapsamlı ve sistematik izleme verileri mevcut değildir.

Net okula başlama yaşı politikalarının eksikliği ile birleşen erken eğitim hizmetlerinin yoksunluğu pek çok çocuğun ve genellikle de ekonomik yoksunluk çeken kesimin temel eğitime geç başlaması ve hatta bu sürecin 8 yaşına kadar ertelenmesi ya da hiç başlamaması anlamına gelmektedir. Bu çocuklar zaten normalde, refah düzeyi yüksek akranlarına göre okula bir ya da iki yıl daha geç başlamaktadır. Bu da onların diğerleri ile aynı seviyeyi yakalamalarını oldukça zor bir hale getirmektedir. Erken yaşlarda görülmeye başlayan hakkaniyet eksiklikleri, çocukların okul yaşamları boyunca ve daha sonra artarak büyümekte; dezavantajlılık durumunun bir nesilden diğerine taşınmasına sebep olmaktadır. Erken eğitim ve okula başlama yaşı konusunda oluşturulacak doğru politikalar, hakkaniyet eksikliklerini daha başından etkili bir şekilde azaltabilmektedir.

Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, mevcut okul öncesi eğitim hizmetlerinin izlenmesi ve kalitesinin artırılması ve tüm çocukların 6 yaşında ilköğretime başlamasını sağlamak amacıyla gerekli politikaların uygulanmaya başlanması için acilen harekete geçilmesi gerekmektedir.

Önerilen İlkeler

- 1 Özellikle dezavantajlı çocuklar için ideal olarak 3 yaşında başlaması gereken kapsayıcı erken çocukluk eğitimine erişimin yaygınlaştırılması.
- 2 Her çocuk için için bir yıl ücretsiz ve zorunlu okul öncesi eğitime öncelik verilmesi.
- 3 Her çocuğun 6 yaşında Temel Eğitime başlamasını sağlayacak politikaların hayata geçirilmesi.
- 4 Okul öncesi eğitim ile Temel Eğitimin ilk iki ya da üç sınıfı arasında çocukların yaşına uygun müfredatlarda ve eğitim ortamlarında sürekliliği sağlayarak okula rahat bir başlangıç yapılmasının sağlanması.
- 5 Yeterlilik çerçevesi geliştirilmesi, eğitim-öğretim dönemi öncesi ve esnasında eğitim fırsatları sunulması ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi yoluyla

erken çocukluk eğitimi hizmeti sunan öğretmenlerin ve diğer çalışanların gerekli mesleki yeterliliklere sahip olmasının sağlanması.

- 6 Küçük yaştaki çocukların gelişiminin ve eğitiminin bir parçası olabilmeleri için ailelerin desteklenerek süreçte katılımlarının sağlanması.

- 7 Yeni standartlar geliştirilmesi veya mevcut standartların yenilenmesi ile kapsayıcı erken çocukluk eğitim sistemlerinin kapsamının, kalitesinin ve sağladığı kazanımların izlenmesi.

4. Her çocuk etkili ve etkin yönetim modelleri aracılığıyla destekleniyor

Hakkaniyetli eğitim sistemlerinin temeli iyi yönetim, hesap verebilirlik ve etkin yönetimdir.

Avrupa ve Orta Asya'da, son 20 yılda önemli politik, idari ve yapısal değişiklikler ve kamu finans reformları ile birlikte bir geçiş dönemi yaşanmıştır. Ancak hala her düzeyde net yönetim sorumlulukları ile hakkaniyeti güçlendiren ve çocuk dostu eğitim sistemleri oluşturma konusunda bazı sorunlar bulunmaktadır. Kaynak yaratma imkanları ve genel yeterlilikler açısından kırsal ve kentsel yerel yönetimler arasındaki büyük eşitsizlikler ile adem-i merkezîyetçilik hakkaniyet üzerinde bazen olumsuz etkiler yaratmakta ve normalde eğitimden mahrum kalan çocukları biraz daha eğitim sistemi dışına itmektedir. Sivil toplum okul yönetiminde eskisinden daha aktif olsa da, genç bireyler ile birlikte aile ve eğitim faydalanıcılarını kapsayan yönetim mekanizmaları yeterli ölçüde yaygın değildir.

Bölgedeki ücretsiz temel eğitim imkanlarının yaygın olmasına rağmen, dolaylı eğitim masrafları, okul faaliyetleri ve idare için önceden planlanmayan fon talepleri ve özel dersler aileler üzerinde eğitim masraflarından doğan ekonomik

sıkıntıyı dolayısıyla hakkaniyetsizliği arttırmaktadır. Eğitim finansman reformları pek çok ülkede yapılmıştır; ancak yeterli fonların en çok ihtiyacı olan çocuklara ayrılmasını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi ve eğitim sistemlerinin finansal etkinliğinin artırılması gerekmektedir.

Okul dışındaki çocukların sayısının ve eğitim kazanımları bağlamındaki hakkaniyetsizliklerin azaltılması için dezavantajlı çocukların ihtiyaçlarına hitap edecek yönetim sistemlerinin ve finansal mekanizmaların yenilenmesine yönelik acilen harekete geçilmesi gerekmektedir. Kalite ve kapsayıcılığa yönelik olarak yapılacak yatırımlar, mevcut bütçeler dâhilinde etkili kazanımlar sağlayarak telafi edici olabilmekte ve daha fazla birikim sağlayabilmektedir.

Önerilen İlkeler

- 1 Sorumlulukların ve yeterliliklerin açık bir şekilde tanımlanması yoluyla sorumluluk paylaşımının desteklenmesi ile hakkaniyet ve kapsayıcılığa ilişkin yasa ve politikaların daha geniş bir kapsamda uygulanması amacıyla tüm düzeylerde uygun yönetim mekanizmalarının kurulmasının sağlanması. Devlet, tüm çocukların eğitim hakkının hayata geçirilmesinde en büyük sorumlu olmaya devam etmelidir.
- 2 Ülke kaynaklarının, eğitim sistemlerinde kalitenin ve hakkaniyetin geliştirilmesi için kullanılması ve gayrisafi milli hasıladan milli eğitime ayrılan payın, eğitimde kalite ve hakkaniyete yatırım yapılabilecek bir düzeye yükseltilmesi.
- 3 En fazla ihtiyaç sahibi olan öğrenciler, okullar ve bölgeler için ek kaynaklar ayrılması ve bu doğrultudaki mali teşviklerin artırılması.
- 4 Eğitim, bilgi paylaşımı ve eşgüdüm mekanizmaları vasıtasıyla en alt düzeydeki yöneticiler başta olmak üzere kapasitenin geliştirilmesi.
- 5 Bilginin daha iyi kullanımı, şeffaflık ve ailelerin, toplumun, uygulayıcıların ve sivil toplumun katılımı vasıtasıyla genel mali yönetim, yolsuzlukla mücadele ve hesap verebilirliğin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi.
- 6 Özellikle dezavantajlı kesimlere mensup gençlerin tüm düzeylerde karar alma süreçlerine katılımını sağlayan mekanizmalar geliştirilmesi.
- 7 Öğretmenlerin istihdamı, atamaları, görev yaptıkları yerlerde kalıcı olmalarının sağlanması, maaşları, statüleri ve çalışma koşullarına ilişkin hususların iyileştirilmesi.

Tüm çocukları kaliteli eğitime erişiminin sağlanması

Öğrencilere iş hayatının gerektirdiği niteliklerin kazandırılması

Yenilikçi yaklaşımların geliştirilmesi

Öğrencilerin aldıkları eğitimin değerlendirilmesi

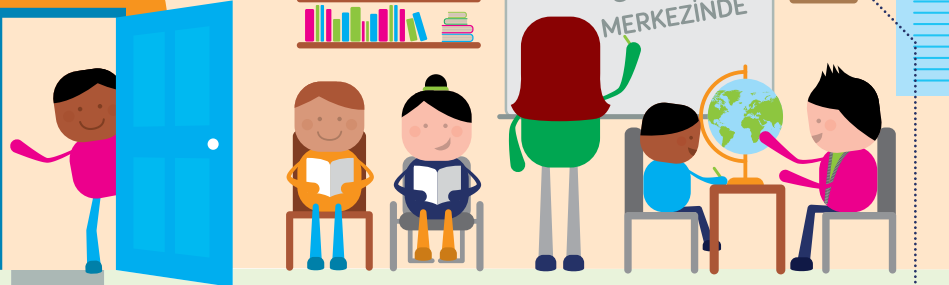
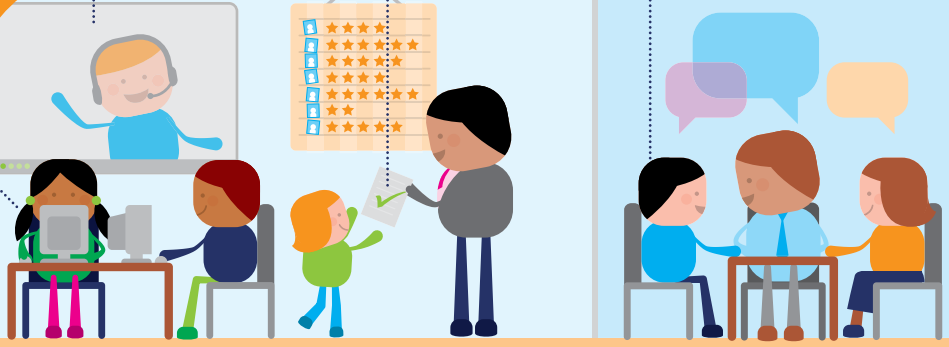
Gençlerin fikirlerinin alınması

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin artırılması

İLKÖĞRETİM

Her çocuğun en az 1 yıl okul öncesi eğitim alması için yatırım yapılması

ANA OKUL

Çocukların temel eğitime zamanında kaydolmasının sağlanması

Öğretmenlerin niteliklerini iyileştirmek için yatırım yapılması

Her çocuk okula gitmelidir

Her çocuk iyi eğitim almalıdır.

Her çocuk erken eğitim almalı ve okula zamanında kaydolmalıdır

Ailelerin de sürece dahil edilmesi

Şeffaflığın ve hesap verilebilirliğin artırılması

Yerel düzeyde eğitim personelinin güçlendirilmesi

Dezavantajlı çocuklara yönelik verilerin zenginleştirilmesi

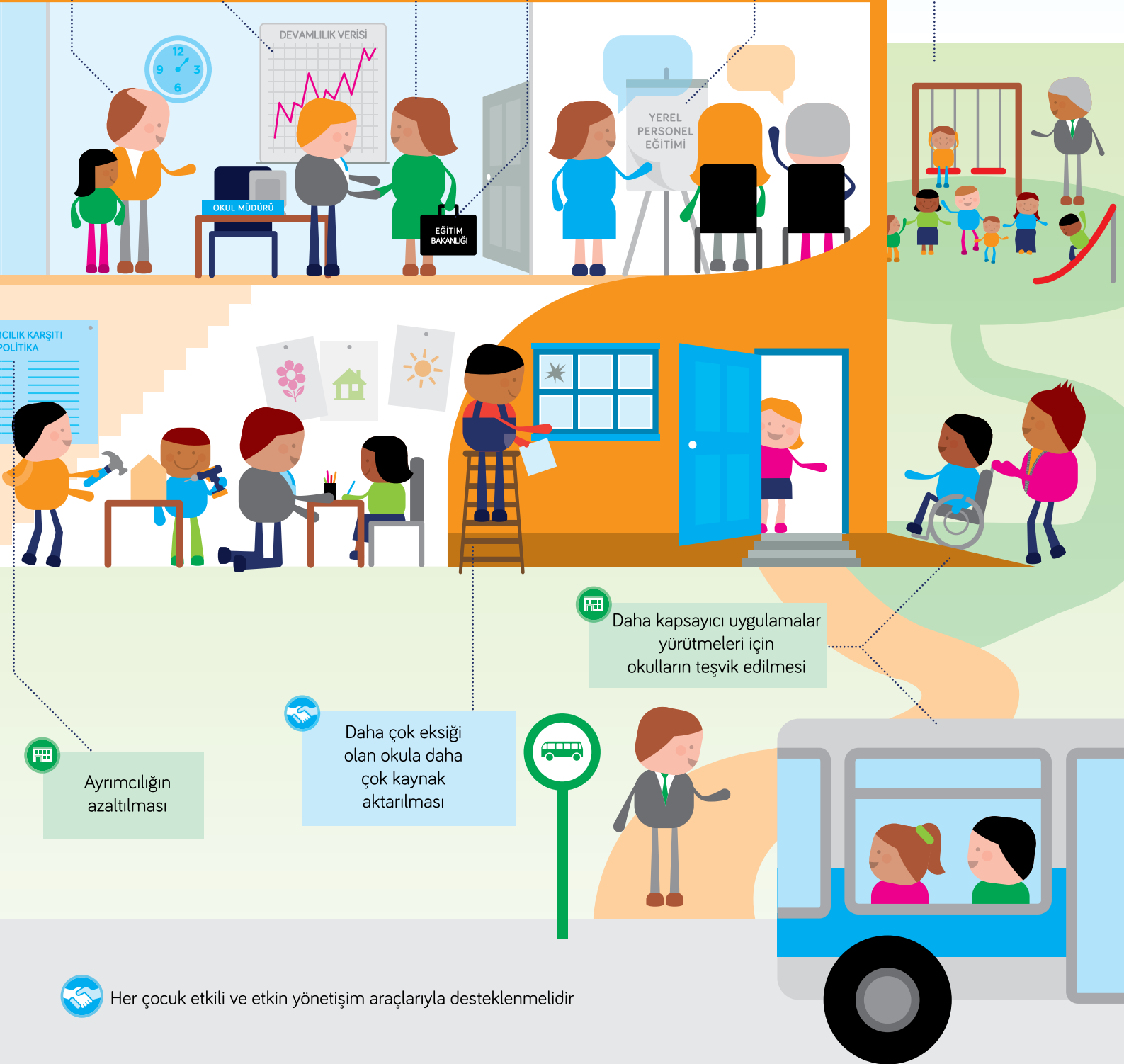

Politikaların ve yönetmeliklerin daha kapsayıcı hale getirilmesi

Öğrenmeyi teşvik eden okul ortamlarının oluşturulması

M VE ORTAÖĞRETİM

Her çocuk etkili ve etkin yönetim araçlarıyla desteklenmelidir

Sonuç

Avrupa ve Orta Asya'da okul dışında bulunan veya eğitime devam edemeyen milyonlarca çocuk ve gencin yanı sıra pek çok ülkede ki yetersiz eğitimin sonuçları göz önüne alındığında yönetimlerin, uluslararası toplumların ve kamunun o bölgedeki tüm çocuklar için kaliteli eğitim ve öğretime erişimi iyileştirme yönünde adımlar atmaları şarttır. Avrupa ve Orta Asya'da Temel Eğitimden sonra ki eğitim seviyelerine erişimi arttırmak okul öncesi eğitimin ve orta öğretimin artarak yaygınlaşmasını gerekli kılacaktır.

ŞİMDİ harekete geçmeliyiz. Temel eğitim sürecinin yani okul öncesi eğitim, ilkokul ve orta okulun zamanında tamamlanması Avrupa ve Orta Asya'nın nasıl yapacağını bildiği ve bunu başarmak için de yeterli kaynaklara sahip olduğu bir hedeftir, ancak bu hedef konusunda çok geç kalınmıştır. Bu Eylem Çağrısını uygulamanın maliyeti, etkili kazanımlar ve maliyet tasarrufları ile karşılanabilecektir. Ayrıca, tüm çocuklar için kaliteli ve kapsayıcı eğitim, yatırımlar konusunda önemli sosyal ve ekonomik artıları beraberinde getirecektir.

Yarının toplumlari bugünün okullarında yetişir. Şimdi yönümüzü 2030'a çevirmeli ve temel eğitimin ötesine geçmeyi hedeflemeliyiz. Uzun vadede, her çocuğun ortaöğretimin ikinci kademesini tamamlaması ve hayat

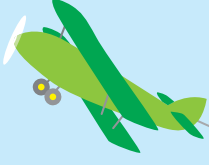
boyu öğrenim fırsatlarını takip etmesi için çalışmalıyız.

Yarının toplumlari bugünün okullarında yetişir. 2030 yılını hedef almalı ve temel eğitimin ötesini de düşünmeliyiz.

İleri düzey eğitim herkes için şarttır ancak bunun daha fazla çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Pek çok kimse yüksek öğrenime devam etmek üzere ortaöğretimin ikinci kademesini tamamlarken diğerleri iş yaşamına daha erken adım atabilecekleri farklı öğrenim yolları seçebilmektedir. Ancak bu durumda dahi yinelenerek sunulan eğitim fırsatlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

'Eğitimde Hakkaniyet, Şimdi!' ile ortaya koyduğumuz hedefleri gerçekleştirmek üzere bugün, hep birlikte bir adım atmalıyız!

ÖNERİLEN FAALİYETLER

Daha fazla bilgi için:
www.education-equity.org

